

การพัฒนานวัตกรรมทางการพยาบาลโดยใช้บัตรภาพและบัตรคำเพื่อกระตุ้นพัฒนาการทางภาษา ในเด็ก 0-5 ปีในพื้นที่อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

Research and development of nursing innovations using picture cards and word cards and
to stimulate language development in children aged 0-5 years in Nong Chik District
Pattani Province.

(Received: March 26,2025 ; Revised: March 29,2025 ; Accepted: March 30,2025)

ฮาลาวาตี สนิหวิ¹ อังคณา วังทอง²

Halawati Saniwi¹ Angkana Wangthong²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานวัตกรรมและประเมินประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของบัตรภาพและบัตรคำเพื่อกระตุ้นพัฒนาการด้านภาษาในเด็ก 0-5 ปี ในพื้นที่อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจงจากการคัดกรองเด็ก จำนวน 50 คน พบเด็กสงสัยล่าช้าและล่าช้าจำนวน 30 คน ประกอบด้วย (1) เด็ก 0-5 ปี ที่มารับบริการคลินิกโรคเด็ก จำนวน 13 คน คลินิกเด็กดี จำนวน 10 คน และจากการลงประเมินพัฒนาการในชุมชนนาร่อง จังหวัดปัตตานีจำนวน 7 คน รวมทั้งหมด จำนวน 30 คน (2) ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูเด็กกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน การดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563 ถึงเดือนกันยายน 2565 เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ (1) เครื่องมือที่ใช้ ในการทดลอง ได้แก่ นวัตกรรมบัตรภาพและบัตรคำ โดยผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นจากคู่มือประเมินเพื่อช่วยเหลือเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ (TEDA4I) และคู่มือการฝึกพูดเบื้องต้น โดยให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลมีส่วนร่วม ในการกระตุ้นพัฒนาการ (2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบประเมินพัฒนาการเด็ก โดยใช้คู่มือประเมิน DSPM, TEDA4I แบบประเมินประสิทธิภาพ ของนวัตกรรม และแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยการรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่านวัตกรรมบัตรภาพและบัตรคำมีความสะดวกต่อการใช้งานมีเนื้อหาชัดเจน เข้าใจง่าย การเลือกใช้วัสดุมีความปลอดภัย มีความน่าสนใจกระตุ้นเด็กให้เกิดการเรียนรู้ เหมาะกับวิถีชีวิต บริบทศาสนาอิสลามและมีประโยชน์ในการใช้งาน ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในระดับดีมาก เด็กมีพัฒนาการ ทางภาษาที่ดีขึ้นหรือสมวัยอยู่ในเกณฑ์ปกติ ร้อยละ 80

คำสำคัญ: นวัตกรรมบัตรภาพและบัตรคำ , พัฒนาการทางภาษา , การกระตุ้นพัฒนาการ

Abstract

This research was research and development aimed at developing innovations and evaluating their efficiency. and the effectiveness of picture cards and word cards to stimulate language development in children aged 0-5 years in the Nong Chik District area Pattani Province. The sample group was purposively selected from the screening of 50 children. Found 30 children with suspected delays and delays, consisting of (1) children aged 0-5 years who came to receive services from the Child Care Clinic, 13 people, and the Good Child Clinic, 10 people. and from evaluating development in pilot communities Pattani Province, 7 people, total 30 people (2) parents or caregivers of sample children, 30 people, research conducted from October 2020 to September 2022 The tools used consist of 2 parts: (1) The tools used in the experiment include innovative picture cards and word cards. The researchers created and developed it from an assessment manual to help early childhood children with developmental problems (TEDA4I) and a manual for basic speaking training. By involving parents or caregivers

¹ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ (การพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชเด็กและวัยรุ่น) โรงพยาบาลหนองจิก จังหวัดปัตตานี

² พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ (พยม.,วพย.,อพย.,เทียบเท่าปริญญาเอกสาขาการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต) โรงพยาบาลหนองจิก

in stimulating development. (2) Tools used to collect data Child development assessment form Using the DSPM, TEDA4I evaluation manual, innovation efficiency evaluation form, and satisfaction questionnaire that the researcher created himself by collecting related literature. Data were analyzed using percentages, means and standard deviations.

The results of the study found that the innovative picture cards and flashcards were convenient to use and had clear content. Easy to understand, the selection of materials is safe. It is interesting, stimulates children to learn and is useful in use.

Parents have a higher level of satisfaction. Children's language development has improved or is within the normal range, 80 percent.

Keyword: Innovative picture cards and word cards, Language development, Development stimulation

บทนำ

เด็กปฐมวัยในช่วงอายุระหว่าง 0 – 5 ปี ถือว่าเป็นช่วงโอกาสทองของการเรียนรู้ ในวัยนี้สมองเติบโตอย่างรวดเร็ว มีการสร้างวงจรประสาทและจุดเชื่อมต่อระหว่างเซลล์ประสาทมากที่สุดพร้อมเปิดรับข้อมูลข่าวสาร ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ถ้าเด็กได้รับการพัฒนาและได้รับการกระตุ้นด้วยวิธีการที่ถูกต้อง จะช่วยสร้างเสริมให้มีความพร้อมสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา ในส่วนของภาษาก็มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องค่อยเป็นค่อยไป หากได้รับการส่งเสริมทักษะทางภาษาอย่างเพียงพอจะทำให้การเรียนรู้ของเด็กเป็นไปได้อย่างดี ซึ่งส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคมและสติปัญญา เด็กในวัยนี้จะเริ่มเปล่งเสียงอ้อแอ้ตามธรรมชาติ และค่อยเริ่มพูดคำที่มีความหมายคำแรกได้เมื่ออายุ 8 เดือน-1 ปี เช่นคำว่า "แม่" จากนั้นก็จะพูดคำต่างๆ ได้มากขึ้นจนสามารถพูดเป็นประโยคได้¹ พัฒนาการด้านภาษาเป็นปัญหาที่พบได้บ่อยในเด็กวัยนี้ และมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางสติปัญญาส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ หากได้รับการช่วยเหลืออย่างไม่ทันช่วงเวลาการเรียนรู้ที่สำคัญอาจทำให้เด็กไม่สามารถเรียนรู้และใช้ชีวิตได้เหมือนเด็กทั่วไปแต่ถ้าเด็กได้รับการบำบัดเมื่ออายุน้อยอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องจะช่วยให้เด็ก มีความก้าวหน้าของพัฒนาการด้านภาษาดีขึ้น²

จากสถานการณ์การดำเนินงานพัฒนาการเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ซึ่งเน้นการเข้าถึงบริการที่เป็น

จุดสำคัญให้เด็กได้รับโอกาสในการส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการในปี 2564 รอบ 9 เดือน (ตุลาคม 2563 - มิถุนายน 2564) การติดตามเด็กปฐมวัยที่มีพัฒนาการล่าช้าได้รับการคัดกรองด้วย TEDA4I หรือเครื่องมือมาตรฐานอื่น พบว่า เด็กล่าช้าได้รับการกระตุ้นพัฒนาการ ร้อยละ 69.9 ใกล้เคียงค่าเป้าหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เด็กมีพัฒนาการทางภาษาล่าช้า ทั้งการใช้ภาษาและการเข้าใจภาษา³ และจากผลการดำเนินงานพัฒนาการเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) คลินิกโรคเด็ก โรงพยาบาลหนองจิก จังหวัดปทุมธานี พบว่าเด็กที่ถูกส่งต่อมาให้กระตุ้นพัฒนาการและจากการลงประเมินพัฒนาการเด็กในชุมชน จำนวน 50 คน พบเด็กมีปัญหาพัฒนาการล่าช้าด้านภาษา จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 60 (ธันวาคม 2564 – กันยายน 2565) พัฒนาการล่าช้าในเด็กปฐมวัยนับว่าเป็นวิกฤติร้ายแรงต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรโดยพบว่าเด็กไทยมีพัฒนาการล่าช้าด้านภาษามากกว่าพัฒนาการในด้านอื่น ๆ ซึ่งมีหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าความล่าช้าด้านภาษาอาจส่งผลต่อพัฒนาการด้านอื่นให้ล่าช้าตามไปด้วย ถึงแม้ปัจจุบันนี้มีการพัฒนาระบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่ชัดเจน แต่เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติพบว่ายังต้องมีการปรับปรุงเพื่อให้ระบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กมีประสิทธิภาพมากขึ้น⁴

การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการพยาบาลโดยใช้บัตรคำและบัตรภาพเพื่อกระตุ้นพัฒนาการ ด้านภาษาในเด็ก 0-5 ปี ได้พัฒนา

นวัตกรรมการซึ่งนำแนวคิดทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ร่วม ได้แก่ ทฤษฎีการเลียนแบบ (The imitation theory) ของลีวิส (Lewis) ซึ่งเชื่อว่าการเลียนแบบของเด็กเกิดจากความพอใจและความสนใจของตัวเอง ปกติช่วงความสนใจของเด็กนั้นสั้นมาก เด็กจึงต้องมีสิ่งเร้าซ้ำๆ กัน จึงทำให้เด็กมักพูดซ้ำๆ และทฤษฎีการรับรู้ (Motor theory of perception) ของไลเบอร์แมน (Lieberman) ซึ่งเชื่อว่าเด็กเรียนรู้ภาษาโดยการรับรู้ทางการฟัง เด็กจะพูดซ้ำกับตนเองและหัดเปล่งเสียงโดยอาศัยการอ่านริมฝีปากซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้คำ⁵ บัตรภาพและบัตรคำถือเป็นสื่อการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่เด็กชื่นชอบ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ ตอบสนองความต้องการ และช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา สอดคล้องบริบททฤษฎีวัฒนธรรม เหมาะสมวิถีชีวิตของเด็กปฐมวัยในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี⁶

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนานวัตกรรมทางการแพทย์บาลโดยใช้บัตรภาพและบัตรคำเพื่อกระตุ้นพัฒนาการด้านภาษาในเด็ก 0-5 ปี ในพื้นที่อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กที่มีพัฒนาการด้านภาษาล่าช้ามีส่วนร่วมในการกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และนำเด็กไปปรับบริการกระตุ้นพัฒนาการที่โรงพยาบาลอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนานวัตกรรมบัตรภาพและบัตรคำเพื่อกระตุ้นพัฒนาการทางภาษาในเด็ก 0-5 ปี ในพื้นที่อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของบัตรภาพและบัตรคำเพื่อกระตุ้นพัฒนาการด้านภาษาในเด็ก 0-5 ปี ในพื้นที่อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาเป็นเด็กอายุ 0-5 ปี ที่มารับบริการคลินิกโรคเด็ก จำนวน 13 คน คลินิกเด็กดี จำนวน 10 คน และจากการลงประเมินพัฒนาการใน

ชุมชนนาร่อง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานีจำนวน 7 คน รวมทั้งหมด จำนวน 30 คน ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูเด็กกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ที่ผ่านเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนดไว้ ดังนี้ ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูและเด็กช่วงอายุ 0-5 ปี ที่มีพัฒนาการทางภาษาสงสัยล่าช้าและล่าช้าทั้งเพศชายและ เพศหญิง ไม่มี ความพิการใดๆ เช่น ความผิดปกติทางการได้ยิน การมองเห็น และความพิการด้านสติปัญญา และผู้ปกครองของเด็กยินยอมให้เด็กเข้าร่วมการวิจัย ทุกคนได้รับการประเมินพัฒนาการทางภาษาโดยคู่มือ DSPM และคู่มือ TEDA4I ซึ่งจะเป็กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในนวัตกรรมบัตรภาพและบัตรคำเพื่อกระตุ้นพัฒนาการทางภาษาต่อไป

วิธีการดำเนินวิจัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สภาพปัญหาสถานการณ์ ในเรื่องการประเมินและกระตุ้นพัฒนาการเด็กและออกแบบนวัตกรรม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจ/วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนานวัตกรรม

1.1 สำรวจกลุ่มตัวอย่างเด็กอายุ 0-5 ปี จำนวน 50 คน ด้วยการประเมินพัฒนาการเด็กด้วยคู่มือ DSPM ในคลินิกเด็กดีและชุมชนนาร่อง ประเมินพัฒนาการเด็กด้วยคู่มือ TEDA4I ในคลินิกโรคเด็ก โรงพยาบาลหนองจิกพบเด็ก 0-5 ปี มีพัฒนาการสงสัยล่าช้าและล่าช้าทางภาษา จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 60

1.2 วิเคราะห์สภาพปัญหาสถานการณ์และความต้องการโดยใช้กระบวนการเสริมสร้างความรอบรู้ ด้านพัฒนาการเด็ก 6 ขั้นตอน คือ 1) เข้าใจ 2) เข้าใจ 3) ได้ตอบ ซักถามแลกเปลี่ยน 4) ตัดสินใจ 5) เปลี่ยนพฤติกรรม และ 6) บอกต่อ โดยพัฒนางานวิจัยต่อยอดจากเรื่อง การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านพัฒนาการเด็กสำหรับผู้ปกครองในพื้นที่อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี⁷

ในการรวบรวมข้อมูลปัญหา ความต้องการและสรุปเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนานวัตกรรม ทบทวนวรรณกรรมและเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเนื้อหาที่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเป็นดินแดนที่มีอัตลักษณ์พิเศษด้านภาษาและวัฒนธรรม ประชากรร้อยละ 83 พูดภาษามลายูถิ่นสื่อสารในชีวิตประจำวัน⁸ และส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม จากการสอบถามผู้ประกอบการตัวอย่าง ร้อยละ 83.33 พบว่าส่วนใหญ่มีความต้องการบัตรภาพและบัตรคำ รวมทั้งคู่มือฝึกพูดเป็นสองภาษา คือ 1.ภาษาไทย 2.ภาษามลายูถิ่นใช้อักษรไทยในการเขียน 3.ภาษามลายู เพื่อเพิ่มความเข้าใจในเนื้อหาให้มากขึ้นและเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการ วิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบพัฒนานวัตกรรมพัฒนารูปแบบ/วิธีการ/กระบวนการ

2.1 การออกแบบพัฒนานวัตกรรม โดยการศึกษาจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี ดังต่อไปนี้

2.1.1 การศึกษาแนวคิดทฤษฎีการเลียนแบบ (The imitation theory) ของลีวิส (Lewis) ซึ่งเชื่อว่าพัฒนาการทางการพูดนั้นเกิดขึ้นหลายทาง โดยอาศัยการเลียนแบบ ซึ่งอาจเกิดได้จากการมองเห็นหรือการได้ยินเสียงการเลียนแบบเกิดจากความพอใจและความสนใจของตัวเอง จึงต้องมีสิ่งเร้าซ้ำๆกัน จึงจะทำให้เด็กพูดซ้ำๆ

2.1.2 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีการรับรู้ (Motor theory of perception) ของไลเบอแมน (Liberman)) ซึ่งเชื่อว่าการรับรู้ทางการฟังขึ้นอยู่กับ การเปล่งเสียง จึงเห็นได้ว่าเด็กมักจ้องหน้าเวลาเราพูดด้วย การทำเช่นนี้เพราะเด็กฟัง และพูดซ้ำกับตัวเองหรือหัดเปล่งเสียง โดยอาศัยการอ่านริมฝีปากแล้วจึงเรียนรู้คำ

2.1.3 ศึกษาวิธีการฝึกพูดเบื้องต้น⁹ เพื่อจัดทำคู่มือการฝึกพูดเบื้องต้นเป็นสองภาษาประกอบการใช้บัตรภาพและบัตรคำที่พัฒนาขึ้น

นำแนวคิดที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการในขั้นตอนที่ 1 มาออกแบบเนื้อหาของ

บัตรภาพและบัตรคำให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ใช้ภาพและคำที่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรม ของท้องถิ่น กำหนดวิธีการใช้งาน เช่น วิธีเล่น หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.2 การสร้างต้นแบบนวัตกรรม

2.2.1 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำบัตรภาพและบัตรคำ

2.2.2 นำภาพและคำศัพท์ที่คัดเลือกไว้แบ่งเป็น 4 หมวด ได้แก่ หมวดสัตว์ ผลไม้ สิ่งของเครื่องใช้ และอวัยวะในร่างกาย มาสร้างต้นแบบบัตรภาพและบัตรคำเพื่อกระตุ้นพัฒนาการทางภาษา

2.2.3 จัดทำคู่มือกระตุ้นพัฒนาการทางภาษาใช้ควบคู่กับบัตรภาพและบัตรคำ ซึ่งเริ่มจากการเตรียมความพร้อม การสอนพูด การฝึกพูด และการกระตุ้นพัฒนาการทางภาษาตามช่วงวัย

2.3.4 นำต้นแบบนวัตกรรมให้ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็ก จำนวน 3 ท่าน คือ จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น พยาบาลที่ดูแลคลินิกพัฒนาการ และนักจิตวิทยาที่มีประสบการณ์ด้านพัฒนาการเด็กและด้านภาษามลายูท้องถิ่น ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา และปรับแก้ตามคำแนะนำ (ปรับปรุงต้นแบบนวัตกรรม ครั้งที่ 1)

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้และพัฒนา นวัตกรรม โดยนำกระบวนการทางการพยาบาล (NURSING PROCESS) มาปรับใช้ในการทดลองและพัฒนา นวัตกรรม ดังนี้

3.1 การประเมินสภาพ (ASSESSMENT) โดยการประเมินพัฒนาการเด็กด้วยคู่มือ DSPM และ TEDA4I

3.2 การวางแผนการพยาบาล (NURSING DIAGNOSIS AND PLANNING) โดยการกำหนดเป้าหมาย กำหนดกิจกรรม ร่วมกับสร้างแบบประเมินประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของ นวัตกรรม แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้นวัตกรรม ตรวจสอบความถูกต้องและปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว จึงนำนวัตกรรมมาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน

5 คน เพื่อศึกษาความเข้าใจในเนื้อหาของผู้ปกครอง และกระบวนการนำไปใช้

3.3 การปฏิบัติ การพยาบาล (IMPLEMENTATION) ทดลองใช้นวัตกรรมในการกระตุ้นพัฒนาการเด็กทางภาษา โดยดำเนินการกระตุ้นพัฒนาการทางภาษาด้วยบัตรภาพและบัตรคำเพื่อกระตุ้นพัฒนาการทางภาษาในเด็ก 0-5 ปี ภายในระยะเวลาที่กำหนด กรณีพัฒนาการสงสัยล่าช้ากระตุ้นพัฒนาการเป็นเวลา 1 เดือน และกรณีพัฒนาการล่าช้า กระตุ้นพัฒนาการเป็นเวลา 3 เดือน

3.4 การประเมินผล (EVALUATION) โดยทำการประเมินผลก่อนและหลังการกระตุ้นพัฒนาการด้วยคู่มือ DSPM และ TEDA4I โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเดียวกัน (ONE GROUP PRETEST-POSTTEST DESIGN) และปรับปรุงนวัตกรรมจากปี พ.ศ.2564 จัดทำบัตรภาพและบัตรคำที่ทำจากกระดาษโพลียาง ซึ่งมีค่าใช้จ่าย ปี พ.ศ.2565 ผู้ปกครอง อาสาสมัคร สาธารณสุข และเจ้าหน้าที่ คัดหาวัสดุเหลือใช้มาทดแทนบัตรภาพและ บัตรคำแบบเดิม เพื่อลดค่าใช้จ่ายจนได้บัตรภาพและบัตรคำที่ใช้วัสดุ RE-USE (ปฏิทินตั้งโต๊ะ) มาใช้แทน (ปรับปรุงนวัตกรรมครั้งที่ 2)

4. การวิจัยและพัฒนา (RESEARCH AND DEVELOPMENT) วิเคราะห์ผลลัพธ์ จัดทำคู่มือการใช้งานสำหรับผู้ปกครอง และเผยแพร่องค์ความรู้

ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลการทดลองและรายงานผล โดยการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของบัตรภาพและบัตรคำเพื่อกระตุ้นพัฒนาการด้านภาษาในเด็ก 0-5 ปี ในพื้นที่อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี จำนวน 30 คน ร่วมกับประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูเด็กต่อการใช้นวัตกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1.เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ นวัตกรรมบัตรภาพและบัตรคำ คู่มือกระตุ้นพัฒนาการทางภาษาโดยผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

(DSPM) คู่มือประเมินเพื่อช่วยเหลือเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ (TEDA4I) โดยให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลมีส่วนร่วมในการกระตุ้นพัฒนาการ

2.เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM)

2.1 คู่มือประเมินเพื่อช่วยเหลือเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ (TEDA4I)

2.2 แบบประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรมผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยการรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยการรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ นำต้นแบบนวัตกรรมบัตรภาพและบัตรคำกระตุ้นพัฒนาการให้ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็ก จำนวน 3 ท่าน คือ จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น พยาบาลและนักจิตวิทยา ที่มีประสบการณ์ด้านพัฒนาการเด็ก เพื่อประเมินความเข้าใจของเนื้อหาและประสิทธิภาพของบัตรภาพและบัตรคำ และนำมาปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากนั้นนำต้นแบบนวัตกรรมบัตรภาพและบัตรคำกระตุ้นพัฒนาการ มาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน ที่มีพัฒนาการล่าช้าทางภาษา ผลการทดลองใช้พบว่า ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลมีความเข้าใจและสามารถใช้บัตรภาพและบัตรคำในการกระตุ้นพัฒนาการเด็กได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1.ผู้วิจัยทำการประเมินพัฒนาการเป็นรายบุคคลด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ในกรณีพัฒนาการสงสัยล่าช้า และคู่มือประเมินเพื่อช่วยเหลือเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ (TEDA4I) ในกรณีพัฒนาการล่าช้าก่อนการกระตุ้นพัฒนาการ

2.กระตุ้นพัฒนาการตามวัยด้วยบัตรภาพและบัตรคำกระตุ้นพัฒนาการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ภายใน

ระยะเวลา กรณีพัฒนาการสงสัยล่าช้า 1 เดือน และกรณีพัฒนาการล่าช้า 3 เดือน ต่อเด็ก 1 คน เดือนละ 1-2 ครั้ง วันละ 60 นาที ร่วมกับสอนและสาธิตวิธีการกระตุ้นพัฒนาการให้ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูกระตุ้นที่บ้านอย่างสม่ำเสมอ

3.ประเมินพัฒนาการเป็นรายบุคคลด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) และคู่มือประเมินเพื่อช่วยเหลือเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ (TEDA4I) ร่วมกับประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรมและประเมินความพึงพอใจ หลังการกระตุ้นพัฒนาการครบตามเกณฑ์

4.นำผลการประเมินก่อนและหลังการกระตุ้นพัฒนาการไปหาค่าเฉลี่ย เพื่อนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินพัฒนาการทางภาษา ประสิทธิภาพของนวัตกรรม ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการใช้บัตรภาพและบัตรคำเพื่อการกระตุ้นพัฒนาการเด็ก

จริยธรรมงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่างแนะนำตัว ชี้แจงในการเข้าร่วมวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัย พร้อมทั้งลงนามยินยอมและขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล ชี้แจงสิทธิ์ที่กลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าร่วมการวิจัย หรือสามารถปฏิเสธที่จะไม่เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ได้ โดยไม่มีผลต่อการบริการใดๆ ที่จะได้รับ สำหรับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะไม่มีการเปิดเผยให้เกิดความเสียหายแก่กลุ่มตัวอย่าง การนำเสนอผลการวิจัยเป็นแบบภาพรวมและใช้ประโยชน์ในการศึกษาเท่านั้น

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาพบว่า สามารถพัฒนา นวัตกรรมบัตรภาพและบัตรคำ (ภาพ 1) เพื่อกระตุ้นพัฒนาการทางภาษา เน้นการใช้ภาพที่ดึงดูดใจ สีสัน

สดใส และมีความชัดเจน คำศัพท์ที่เลือกใช้ มีการทดลองใช้และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็ก

เนื้อหาเหมาะสมกับวัย: เลือกคำศัพท์และภาพที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเด็ก เช่น สัตว์ผลไม้ สิ่งของเครื่องใช้และอวัยวะในร่างกาย

ความเรียบง่าย: ใช้ภาพและคำที่ชัดเจน ไม่ซับซ้อน เพื่อให้เด็กสับสน

การออกแบบที่ดึงดูดใจ: ใช้สีสันสดใส รูปทรงที่น่าสนใจ เพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็ก

ปลอดภัยต่อเด็ก: ใช้วัสดุที่ปลอดภัย ไม่มีขอบคม และไม่อันตรายต่อเด็ก

ภาพ 1 นวัตกรรมบัตรภาพและบัตรคำ

2. ผลการกระตุ้นพัฒนาการด้วยบัตรภาพและบัตรคำ พบว่า เด็กมีพัฒนาการทางภาษาที่ดีขึ้นหรือสมวัยอยู่ในเกณฑ์ปกติ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80 และไม่สมวัย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20 เป็นนวัตกรรมที่สามารถนำมากระตุ้นพัฒนาการทางภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเนื้อหาชัดเจน เข้าใจง่าย ($M=4.43, SD=0.504$) การเลือกใช้วัสดุมีความปลอดภัย ($M=4.13, SD=0.681$) มีความสะดวกต่อการใช้งาน ($M=4.40, SD=0.498$) มีความน่าสนใจกระตุ้นเด็กให้เกิดการเรียนรู้ ($M=4.67, SD=0.479$) และมีประโยชน์การใช้งาน ($M=4.20, SD=0.714$) ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรมในระดับดีขึ้นไป ($M=4.53, SD=0.681$)

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัด เป้าหมายและผลลัพธ์ของนวัตกรรมบัตรภาพและบัตรคำ

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ผลลัพธ์ของการศึกษา	
- เด็ก 0-5 ปี มีพัฒนาการที่ดีขึ้นหรือสมวัยทางภาษา	75 %	80 %	
ประสิทธิภาพของนวัตกรรม - บัตรคำมีเนื้อหาชัดเจนเข้าใจง่าย - การเลือกใช้วัสดุมีความปลอดภัย - ความสะดวกต่อการใช้งาน - ความน่าสนใจกระตุ้นเด็กให้เกิดการเรียนรู้ - ประโยชน์การใช้งาน	ค่าเฉลี่ยระดับดีขึ้น ไป M ≥ 3	M = 4.43 M = 4.13 M = 4.40 M = 4.67 M = 4.20	SD = 0.504 SD = 0.681 SD = 0.498 SD = 0.479 SD = 0.714
- ความพึงพอใจของผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูระดับ ดีมาก	ค่าเฉลี่ยระดับดีขึ้น ไป M ≥ 3	M = 4.53	SD = 0.681

M=Mean, SD=Standard Deviation

สรุปและอภิปรายผล

จากการพัฒนานวัตกรรมทางการพยาบาล โดยใช้บัตรภาพและบัตรคำเพื่อกระตุ้นพัฒนาการทางภาษาในเด็ก 0-5 ปี พื้นที่อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานีพบว่า พัฒนาการทางภาษาของกลุ่มตัวอย่าง มีพัฒนาการทางภาษาที่ดีขึ้นหรือสมวัยจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80 และไม่สมวัย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวีรยาทองไทร¹⁰ ได้ศึกษาการพัฒนาการพูดเล่าเรื่องโดยใช้แผนการจัดประสบการณ์ประกอบบัตรภาพและบัตรคำสำหรับเด็กอนุบาลโรงเรียนบ้านดอนสาราญ ตำบลแม่ราพิง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนพัฒนาการทางภาษาของเด็กอนุบาล ชั้นปีที่ 2 หลังการจัดกิจกรรมการพูดเล่าเรื่องโดยใช้แผนการจัดประสบการณ์ประกอบบัตรภาพและบัตรคำ มีคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการทางภาษาก่อนจัดกิจกรรมเท่ากับ 30.06 และมีคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการทางภาษาหลังจัดกิจกรรมเท่ากับ 62.00 คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 31.93 คิดเป็นร้อยละ 39.91

ประสิทธิภาพของบัตรภาพและบัตรคำมีเนื้อหาชัดเจน เข้าใจง่ายการเลือกใช้วัสดุมีความปลอดภัยมีความสะดวกต่อการใช้งาน มีความน่าสนใจกระตุ้นเด็กให้เกิดการเรียนรู้และมีประโยชน์การใช้งานอยู่ในระดับดีขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของชนาธิป บุบผามาศ⁶ ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสือเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยผลการวิจัยพบว่าในการพัฒนาหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้พัฒนาควรศึกษากระบวนการและขั้นตอนในการพัฒนาหนังสือตามหลักกระบวนการวิจัยและพัฒนา ซึ่งหากการพัฒนาหนังสือเป็นไปตามกระบวนการที่เป็นระบบและเป็นขั้นตอนนี้จะทำให้ได้หนังสือที่มีทั้งคุณภาพและประสิทธิภาพตรงตามความต้องการและความสนใจของเด็กปฐมวัยสามารถนำไปใช้ในการเติมเต็มสาระความรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัยและวุฒิภาวะของเด็กปฐมวัยอันจะทำให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัยพร้อมที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคตต่อไป

ผลจากการใช้นวัตกรรมบัตรภาพและบัตรคำ รวมทั้งคู่มือฝึกพูดเป็นสองภาษา คือ 1.ภาษาไทย 2.ภาษามลายูถิ่นใช้อักษรไทยในการเขียน 3.ภาษามลายูสามารถเพิ่มความเข้าใจในเนื้อหาของผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูได้มากยิ่งขึ้นและมีความพึงพอใจต่อการใช้งานนวัตกรรมในระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโสพิณทร์ แก้วมณี¹¹ ได้ศึกษาการพัฒนาสื่อภาษามลายูท้องถิ่นในการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตำบลเจ๊ะบิลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูลพบว่า พัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 72.54 เป็นร้อยละ 88.88 สงสัยล่าช้าด้านการใช้ภาษาลดลงจากร้อยละ 35.71 เป็นร้อยละ 7.14 ซึ่งได้นำผล

การศึกษาและการพัฒนาที่ได้ มาเป็นแนวทางในการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่โดยส่งผลให้เด็กปฐมวัยได้รับการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการตามวัย มีการเจริญเติบโตและมีพัฒนาการที่สมวัยมากยิ่งขึ้น จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการพัฒนานวัตกรรมทางการพยาบาลโดยใช้บัตรภาพและบัตรคำ เพื่อกระตุ้นพัฒนาการทางภาษาในเด็ก 0-5 ปี เป็นสื่อที่ช่วยกระตุ้นให้เด็กมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ คำใหม่กระตุ้นในด้านการจดจำ เด็กมีความเข้าใจในคำศัพท์คำนั้น ๆ ได้ดียิ่งขึ้นโดยมีผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูเป็นผู้กระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้แก่เด็กอาศัยการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวผ่านสื่อ สามารถส่งเสริมความสามารถทางทักษะภาษาของเด็กให้ดีขึ้นหรือสมวัยได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้

1. ช่วงเวลาที่ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูกระตุ้นพัฒนาการที่บ้าน ควรจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เอื้อต่อการกระตุ้นพัฒนาการไม่มีเสียงดังจากภายนอกเข้ามารบกวนสมาธิของเด็กในระหว่างทำกิจกรรม
2. ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูควรส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่นๆไปพร้อมกันด้วย

3. ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูควรให้แรงเสริม เมื่อเด็กทำได้หรือพยายามที่จะทำถึงแม้เด็กจะทำได้
4. คำพูดที่ใช้กับเด็กควรเป็นคำสั้นๆเข้าใจง่าย ชัดเจน และคงที่
5. ให้ความช่วยเหลือเด็กเท่าที่จำเป็น ลดการช่วยเหลือลงเมื่อเด็กทำได้

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. นำไปใช้ในคลินิกเด็กที่โรงพยาบาลหนองจิก เพื่อเป็นแนวทางในการแนะนำผู้ปกครอง หรือผู้เลี้ยงดูส่งเสริมพัฒนาการสงสัยล่าช้าทางภาษาเป็นระยะเวลา 30 วัน
2. นำไปใช้ในคลินิกโรคเด็กที่โรงพยาบาลหนองจิกและใช้ในการลงเยี่ยมบ้านเพื่อฝึกกระตุ้นพัฒนาการล่าช้าทางภาษา โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูเป็นระยะเวลา 3 เดือน
4. ขยายผลลงในเครือข่ายสุขภาพ เช่น ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาสาสมัครสาธารณสุข เป็นต้น ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและในชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

1. อารีย์ คำสังฆะ,สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์และ จิราภรณ์ บุญส่ง. (2554). การส่งเสริมความเข้าใจภาษาของเด็กปฐมวัย โดยผู้ปกครองใช้ชุดกิจกรรม “เล่นกับลูกปลูกภาษา”. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 34(1-2): 164-172.
2. อำไพรัตน์ สุทธิธรรมถาวร,(2565). ประสิทธิภาพของรูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กพัฒนาการล่าช้า. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9. 16(3): 986-998
3. สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย. สรุปผลการขับเคลื่อนงานพัฒนาการเด็กปฐมวัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เข้าถึงได้จาก: https://nich.anamai.moph.go.th/th/kpi65/download?id=83004&mid=36391&mkey=m_document&lang=th&did=26974. 25 มกราคม 2564.
4. วรณริชญา กิตติธงโสภณ,คันสนีย์ เมฆรุ่งเรืองวงศ์และ อาทิตยาวิงวนสินธุ์. (2563).การส่งเสริมพัฒนาการใน เด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าด้านภาษาอย่างไรให้ประสบผลสำเร็จ. วารสารสุโขทัยธรรมาธิราช. 33(2): 6-18.
5. ตฤณ หงส์ใส, (2564).การสร้างนวัตกรรมหนังสือภาพเพื่อเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการพูดของเด็กปฐมวัยพื้นที่ห่างไกลในอำเภอสบเมยจังหวัดแม่ฮ่องสอน. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

6. ชนาธิป บุปผามาศ, (2564). การพัฒนาหนังสือเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย.วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. 12(2): 142-150.
7. ฮาลาวาตี สนิหวิ,อังคณา วังทองและ อนุชิต วังทอง. (2563). การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านพัฒนาการเด็กสำหรับผู้ปกครองอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี. 2(1): 41-51.
8. มูณีเร้าะ ผดุง, สุรัชชัย สุขสกุลชัยและคณะ. (2556). สภาพการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และแนวทางในการพัฒนาสื่อประสมสองภาษา : กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส. 8(1): 31-39.
9. กระทรวงสาธารณสุข, คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย, (สำนักงานกิจการโรงพยาบาลองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2563)
10. วีรยาทองไทร, (2556). การพัฒนาการพูดเล่าเรื่องโดยใช้แผนการจัดประสบการณ์ประกอบบัตรภาพและบัตรคำสำหรับเด็กอนุบาลโรงเรียนบ้านดอนสำราญตำบลแม่รำพึง อำเภอบางสะพานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารวิชาการVeridian E-Journal. 6(3): 1-10.
11. โสพิณทร์ แก้วมณี, (2566). การพัฒนาสื่อภาษามลายูท้องถิ่นในการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตำบลเจ๊ะเปี๊ยะ อำเภอมือจก จังหวัดสตูล. วารสารสภาการศึกษาสาธารณสุขชุมชน. 5(2): 34-47.